

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Universiteter og høyskoler
Samordna opptak
Utdanningsdirektoratet
NOKUT
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Videregående skoler
Elev- og studentorganisasjonene

Nr.	Vår ref	Dato
F-08-07	200604428	31.01.2007

Forskrift om opptak til høyere utdanning fra opptak til studieåret 2009-2010

Med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler §§ 3-6, 3-7 og 4-9, har Kunnskapsdepartementet 31. januar 2007 fastsatt ny forskrift om opptak til høyere utdanning (*opptaksforskriften*). *Opptaksforskriften* skal gjelde fra og med opptak til studieåret 2009-2010.

For opptak til studieårene 2007-2008 og 2008-2009 vises til forskrift nr. 1191 fastsatt 10. oktober 2005 sist endret 10. januar 2007. Den forskriften er tilgjengelig på lovdata <http://www.lovdata.no/for/sf/kd/kd-20051010-1191.html>

Utkast til ny forskrift om opptak til høyere utdanning ble sendt på høring 18. oktober 2006. Som følge av innspill i høringsrunden er det gjort enkelte endringer i forhold til utkastet. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at det er sendt ut på høring forslag om endring i § 6-4 i gjeldende forskrift om opptak til universiteter og høyskoler som etter planen også skal gjelde fra opptak til studieåret 2007-2008. Endringene skal etter planen også innarbeides i den nye *opptaksforskriften*. Som følge av dette vil kapittel 6 om politiattest bli fastsatt senere.

Hovedendringene den nye *opptaksforskriften*, sett i forhold til den gjeldende forskriften er følgende:

- Generell studiekompetanse, jf. § 2-1
- Kvote for førstegangsvitnemål, jf. § 7-2
- Beregning av karakterpoeng jf. § 7-5
- Tilleggs-poeng for realfag, jf. § 7-8

Den vedlagte *opptaksforskriften* som også legges ut på Lovdata, er i hovedsak bygd opp på samme måte som tidligere forskrifter om opptak til universiteter og høyskoler, men med tekniske endringer i kapittel 3 og kapittel 4. Ut fra det faktum at enkelte bestemmelser er tatt ut og nye bestemmelser er kommet til, har enkelte paragrafer et annet innhold enn tilsvarende paragraf i gjeldende forskrift.

Kommentarer til enkelte paragrafer

Kapittel 1

Til § 1-1

Her er gitt bestemmelser om opptak til all høyere utdanning. Det er fastsatt detaljerte bestemmelser om opptak til grunnutdanninger, samt delegasjon som gir institusjonene selv fullmakt til å fastsette opptakskrav og regler for rangering av søkere til studier som bygger på grunnutdanning, med mindre departementet har fastsatt slike i annen forskrift eller rammeplan.

Kapittel 2

Til § 2-1

Om første ledd:

Generell studiekompetanse er fremdeles hovedkravet for opptak til høyere utdanning.

De fastsatte kravene går frem av første ledd. Det understrekes at de fastsatte fagkravene gjelder enten søkerne har vitnemål fra treårig videregående opplæring, fagbrev, svennebrev eller fyller vilkår som 23/5-søker.

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp uten treårig videregående opplæring, fagbrev eller svennebrev dersom de kan dokumentere fem års arbeidserfaring og/eller bestått utdanning som til sammen utgjør minimum fem år. Det er et krav at arbeidserfaring normalt skal være på heltid. Deltidsarbeid i minst halv stilling kan regnes om til full tid. Arbeidsforhold under et halvt år teller normalt ikke.

Fag og eventuelle prøver fra videregående opplæring kan settes sammen til et skoleår, dersom de har et omfang på minimum 840 timer (eller minimum 30 undervisningstimer i uken over ett skoleår). Det er en forutsetning at det ikke er stor overlapping med fag som inngår i skoleår fra videregående skole som søkeren har fått godkjent som del av grunnlaget for opptak. Fag som settes sammen kan omfatte fag som inngår i kravene til generell studiekompetanse og/eller spesielle opptakskrav. Fagkravene refererer til ny videregående opplæring (Kunnskapsløftet). For søkere som kan dokumentere at de har tatt ett eller flere fag før innføring av Kunnskapsløftet gjelder spesielle overgangsordninger, jf. kapittel 9.

Til § 2-2

Søkere med 3-årig videregående opplæring fra et av de nordiske landene som dokumenterer at de har utdanning som gir generelt grunnlag for opptak til universiteter og høyskoler i hjemlandet, er kvalifiserte for opptak, jf. Nordisk overenskomst.

(<http://www.norden.org/avtal/utbildning/sk/hogre-utb-no.asp>)

GSU-listen (<http://www.nokut.no/sw184.asp>), som er utarbeidet av NOKUT, viser om andre lands utdanning er på nivå med norsk videregående skole. Denne listen kan brukes ved opptak av søkere med utdanningsbakgrunn fra utlandet. Søkere kan ikke pålegges å ta fag som er

oppfylt gjennom dokumentert videregående opplæring fra hjemlandet. Opptaksorganene skal i slike tilfelle foreta en vurdering av søkerens utdanning i forhold til kravet om generell studiekompetanse.

Krav til engelsk:

Søkere med opptaksgrunnlag fra utlandet som tilfredsstillt krav om generell studiekompetanse, men som ikke kan dokumentere engelsk på nivå med engelsk fra norsk videregående skole, kan alternativt dokumentere dette ved godkjent engelsk språktest, jf. anbefalingene i GSU-listen.

Til § 2-3

Det er bare søkere som ikke oppfyller kravene til generell studiekompetanse etter bestemmelsene i § 2-1 eller etter overgangsbestemmelsene i § 9-1, som kan vurderes i forhold til kravene i § 2-3.

Deler av et utdanningsprogram i høyere utdanning som ikke er fullført og bestått, gir normalt ikke generell studiekompetanse. Dette innebærer at søkere som tidligere har fått opptak til høyere utdanning uten at de oppfyller kravene til generell studiekompetanse, jf. § 2-1, normalt må fullføre og bestå den utdanningen de har påbegynt, før de kan få generell studiekompetanse på grunnlag av høyere utdanning.

Krav til norsk:

Søkere med opptaksgrunnlag fra utlandet som ikke har utdanning på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring, og som skal vurderes som 23/5-søkere, jf. § 2-1, kan ikke erstatte fagkravet om norsk (eller annet nordisk språk) med dokumentasjonsalternativene som går fram av punkt 2, 3 eller 4, eller med norsk/nordisk språk som morsmål.

Det understrekes at kravet om dokumenterte kunnskaper i norsk også gjelder for utenlandske søkere som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse fra hjemlandet, og som tas opp til høyere utdanning med grunnlag av fremmedspråklig høyere utdanning fra Norge.

Til § 2-4

Søkere som ikke har generell studiekompetanse med grunnlag i bestemmelsene i § 2-1, og som har fullført og bestått en toårig fagskoleutdanning godkjent i henhold til bestemmelsene i fagskoleloven, må i tillegg oppfylle krav om norsk. Opptaksorganet har plikt til å vurdere om norskkravet er oppfylt på annen måte, jf. § 2-1 tredje ledd.

Kapittel 3

Til § 3-1

Realkompetanse omfatter all formell, ikke-formell og uformell kompetanse som den voksne søkeren har. Det er den enkelte institusjonen selv som har ansvar for vurdering og opptak på grunnlag av realkompetanse.

Søkere som er 25 år eller mer, og som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, har krav på å få vurdert om de er studiekvalifisert på grunnlag av realkompetanse ved opptak til alle studier ved universiteter og høyskoler. Det forutsettes at søknad er sendt innen fastsatt frist for slike søkere. Det er Samordna opptak som fastsetter fristen i den nasjonale opptaksmodellen. Det er den enkelte institusjon selv som fastsetter frister ved lokale opptak og som har myndighet til å vurdere hva som er nødvendige kvalifikasjoner. Det er institusjonene selv som avgjør hva som er en egnet og hensiktsmessig framgangsmåte for vurdering av realkompetanse.

Generell studiekompetanse er fortsatt det normale grunnlag for opptak til høyere utdanning. En søker som har fått godkjent realkompetanse for opptak til et studium ved en institusjon, vil ikke automatisk være kvalifisert for opptak til andre studier ved samme institusjon, heller ikke til samme type studium ved andre institusjoner. Opptaksorganet har plikt til å vurdere realkompetanse som svarer til de fastsatte fagkravene.

Til § 3-2

Formålet med bestemmelsen om dispensasjon er å forhindre åpenbar urimelig behandling av enkeltøkere. Det legges til grunn at denne bestemmelsen kun skal komme til anvendelse i tilfeller hvor helt spesielle hensyn gjør seg gjeldende. I likhet med opptak på grunnlag av realkompetanse, jf. § 3-1, må det foretas en konkret vurdering av studentens kvalifikasjoner i forhold til det bestemte studium vedkommende søker opptak til. Det må godtgjøres at søkeren har nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet. Dokumentasjon kan for eksempel være attest fra lege, annet helsepersonell, pedagogisk-psykologisk tjeneste eller tilsvarende. Bestemmelsen gjelder kun for søkere som er under 25 år, jf. § 3-6 tredje ledd i *Universitets- og høyskoleloven*. Søkere som er 25 år eller eldre vil på ordinært vis kunne søke om opptak og bli vurdert på grunnlag av realkompetanse.

Til § 3-3

Søkere med relevant fagbrev/svennebrev er kvalifisert for opptak til spesielt tilrettelagt ingeniøruddanning, uten tilleggskrav. Det er institusjonene selv som vurderer om de vil legge til rette for og tilby slik utdanning.

Til §§ 3-4 til 3-6

For studier som ikke er nevnt i disse paragrafene, gjelder normalt krav om generell studiekompetanse dersom det ikke er fastsett spesielle opptakskrav, jf. Kapittel 4.

Som følge av kvalitetsreformen har universiteter og høyskoler selv fått større myndighet til å opprette og nedlegge studier. Dette innebærer at enkelte institusjoner har gjort vedtak som har ført til at noen studier har fått nye betegnelser, og at tilnærmet like studier ikke alltid har samme betegnelse.

Det er fastsatt unntak fra krav om generell studiekompetanse for studier i utøvende og skapende musikk. Det presiseres at slik unntak ikke er ment å omfatte for eksempel faglærerutdanning i musikk. Det understrekes at unntak bare skal gis i helt spesielle tilfeller.

Kapittel 4

For studium som ikke er nevnt her, gjelder normalt krav om generell studiekompetanse dersom det ikke er fastsatt unntak i §§ 3-3 til 3-6.

Som følge av kvalitetsreformen har statlige universiteter og høyskoler og private institusjoner med institusjonsakkreditering selv myndighet til å opprette og nedlegge studier. Dette innebærer at noen institusjoner har gjort vedtak som har ført til at enkelte studier har fått nye betegnelser. Departementet viser til at tilnærmet lik utdanning bør ha samme opptakskrav.

Til § 4-3

Det er fastsatt spesielle opptakskrav til *informatikk, realfag, natur- og miljøfag*. Vi minner om at opptakskravene til informatikkutdanning er forskjellige fra opptakskravene til andre utdanninger innenfor disse fagområdene. Vi gjør spesielt oppmerksom på at det er fastsatt nye spesielle opptakskrav til fire integrerte mastestudier i informatikk ved Universitetet i Oslo. De

spesielle opptakskravene i kulepunkt 1 og 3 gjelder for øvrige studier som oppfyller følgende kriterier:

Informatikkutdanning:

- alle studium der minst halvparten av studiepoengene er i informatikk og nødvendige støttefag i realfag og teknologi.

Realfag, natur- og miljøfag:

- alle studium der minst halvparten av studiepoengene er realfag, teknologifag og/eller natur- og miljøfag.

Det presiseres at matematikk er realfag, og at de spesielle opptakskravene også gjelder for opptak til enkeltemner som normalt inngår i fastsatte studieprogram.

Institusjonene må selv definere hvilke studier som omfattes av disse bestemmelsene. Det påligger institusjonene å informere potensielle søkere om hvilke studier som faller inn under de fastsatte opptakskravene.

Til § 4-7

Allmennlærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning

For opptak til allmennlærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning må søkerne dokumentere minimum 35 skolepoeng og ett gjennomsnitt på minimumskarakteren 3,0 i norsk (393 timer) og 3,0 i matematikk (224 timer). Disse kravene gjelder også for opptak til spesialisert allmennlærerutdanning, som for eksempel allmennlærerutdanning med realfag og allmennlærerutdanning med musikk etc., jf. § 4-1 tredje ledd bokstav g punkt 1 til 3.

Det forutsettes at femårig integrert lærerutdanning i real- og naturfag faller inn under § 4-3 og at det fastsatte karakterkravet i matematikk ikke gjelder for slike studier.

Skolepoeng for opptak til allmennlærerutdanning omfatter karakterpoeng (gjennomsnitt av samtlige karakterer på vitnemålet, med to desimaler som multipliseres med 10), jf. §§ 7-5 og 7-6 og eventuelle realfagspoeng.

Karakterkravet i norsk omfatter normalt gjennomsnittet av karakterene i norsk hovedmål, sidemål og muntlig, jf. §§ 7-5.

I § 2-2 første ledd går det fram at søkere med 3-årig videregående utdanning fra de andre nordiske land er kvalifiserte for opptak uten tilleggskrav i norsk når den utdanningen de dokumenterer gir generelt opptaksgrunnlag. Det er en forutsetning at slike søkere må oppfylle tilsvarende karakterkrav i et annet nordisk språk, jf. artikkel 3 i den nordiske avtalen: *"Dersom det stilles krav til særlige kvalifikasjoner eller faglige kunnskaper for å bli tatt opp til en bestemt høyere utdanning, skal utdanningssøkende fra de andre nordiske land oppfylle disse kravene på tilsvarende måte som landets egne søkere."*

For søkere med opptaksgrunnlag fra land utenom Norden gjelder at de kan dokumentere kunnskaper i norsk med en spesiell prøve. For opptak til allmennlærerutdanning og femårig integrert lærerutdanning skal søkeren oppfylle minimum ett av følgende krav:

1. Eksamen fra læreplan i norsk som andrespråk med et gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0.
2. Eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene med karakteren D eller tilsvarende.

3. Eksamen frå 1-årig høgskolestudium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter med karakteren D eller tilsvarende.
4. Test i norsk, høyere nivå, («Bergenstesten») med minimum 500 poeng.

Som det fremgår av § 3-1 kan søkere som er 25 år eller eldre og som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, få vurdert om de er kvalifisert for et bestemt studium med grunnlag i realkompetanse. I en slik vurdering ligger også en vurdering av eventuelle spesielle opptakskrav.

Av § 3-2 går det fram at opptaksorganene i særskilte tilfeller kan dispensere fra kravene til generell studiekompetanse. Slike søkere må oppfylle de spesielle opptakskravene.

Til § 4-11

Institusjonene selv kan fastsette spesielle opptakskrav til desentralisert og/eller deltidsutdanning. Det kan stilles krav om inntil 5 års yrkeserfaring og at minimum 2 år skal være relevant praksis.

Institusjonene kan ikke fastsette tilleggskrav ut over yrkeserfaring og relevant arbeidspraksis.

Når et studium er organisert som et deltidsstudium og det bare blir tilbudt en gang, er det rimelig at det er fastsatt krav om at søkerne skal ha tilknytning til utdanningsstedet. Det geografiske området må i slike tilfelle ikke defineres slik at grensene kan oppleves som vilkårlige. Opptaket bør heller ikke avgrenses til søkere fra en enkelt eller et fåtall kommuner.

Kapittel 5

Til § 5

Det skal gå fram av dokumentasjonen fra den videregående skolen at spesielle forhold, som er nevnt i annet ledd, var årsak til fraværet ved eksamen i ett eller flere spesifiserte fag, og at dette er grunnen til at eleven ikke har fått dokumentasjon for fullført og bestått opplæring.

Attest for fraværet skal sendes til opptaksorganet sammen med annen dokumentasjon som gjelder opptaket.

Dersom resultatet av den utsatte eksamen i ett fag foreligger før opptak til høyere utdanning, kan ikke institusjonen gi betinget opptak.

Kapittel 7

Bestemmelsene om rangering av søkerne gjelder for opptak til all grunnutdanning, også ved lokale opptak og ved opptak til private høyskoler, selv om disse ikke deltar i den nasjonale opptaksmodellen (NOM) gjennom Samordna opptak (SO).

Til § 7-2

For videregående opplæring som avsluttes våren 2009 eller senere vil det i forskrift til *lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa* (opplæringsloven) bli fastsatt kriterier for hva som kreves for at elever/privatister skal kunne vurderes få utstedt førstegangsvitnemål.

Med hjemmel i § 7-2 femte ledd kan departementet unnta enkelte studier fra kravet om kvote for søkere med førstegangsvitnemål. Ved studier som ikke er listet opp under skal inntil 50 % av studie plassene tilbys søkere som oppfyller kriteriene denne kvoten.

Følgende studier er unntatt fra kvote for førstegangsvitnemål:

- *Desentraliserte og/eller deltids utdanninger* med minst ett års yrkespraksis som spesielt opptakskrav. Dette gjelder imidlertid bare for utdanninger der lærestedet, med hjemmel i § 4-2 har fastsatt spesielt opptakskrav om minst ett års yrkespraksis.
- *Yrkesfaglærerutdanning*
- *Trafikklærerutdanning*
- *Studier ved Rudolf Steinerhøyskolen*

Departementet presiserer at alle andre studier, også studier med opptaksprøve som hele eller deler av rangeringsgrunnlaget, jf. § 7-14, skal ha 50% kvote for førstegangsvitnemål.

Til § 7-3

Det er fastsatt spesielle kvoter for følgende studier:

- *Ingeniørutdanning (bachelor)*
Inntil 20% av studieplassene kan avsettes til søkere med godkjent ettårig forkurs med full fagkrets. Søkerne poengberegnes på grunnlag av karakterpoengsum fra forkurset, jf. § 7-4. Det gis ikke tilleggspoeng. Søkere som ikke tas opp i kvoten konkurrerer videre om øvrige studieplasser med grunnlag i forkurset og eventuell tilleggskommunikasjon som gir grunnlag for tilleggspoeng.
- *Journalistutdanning*
Inntil 10% av studieplassene kan avsettes til søkere som dokumenterer minst 1/2 års relevant arbeidspraksis.

Det er fastsatt spesielle kvoter for enkelte studier ved følgende institusjonene:

Ved Universitetet i Tromsø er det fastsatt kvoter ved følgende studier:

- *Akvakultur, Fiskerifag og Fiskehelse*
1 studieplass for samiske søkere.
- *Rettsvitenskap*
67% kvote for søkere fra Nordland, Troms og Finnmark. 50% av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. 3 studieplasser avsettes for samiske søkere.
- *Odontologi*
60 % kvote for søkere fra Nord-Norge. 50% av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. Inntil to studieplasser for samiske søkere
- *Integrert master i teknologiske fag*
50% kvote for søkere fra Nordland, Troms og Finnmark. Det skal være 50% kvote for søkere med førstegangsvitnemål innenfor kvoten og 5% kvote for samiske søkere.
- *Medisin*
60% kvote for søkere fra Nord-Norge. 8 av disse studieplassene er forbeholdt søkere fra Nord-Troms og Finnmark. 50% av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål.
Inntil 2 studieplasser for samiske søkere.
- *Farmasi*
50% kvote for søkere fra Nord-Norge. 50% av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål. Inntil 2 studieplasser for samiske søkere.

Ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

- *Datateknikk (integrert master)*
30 studieplasser for kvinnelige søkere

- *Kommunikasjonsteknologi* (integrrert master)
15 studieplasser for kvinnelige søkere

Ved Norges idrettshøgskole

- *Idrettsvitenskap*
Inntil 15 studieplasser for søkere etter innstilling fra Forsvaret.
10% av studieplassene kan tilbys søkere innstilt av Norges Idrettsforbund.

Ved Norges Veterinærhøgskole

- *Veterinærstudiet*
1 studieplass for samisk søker.

Ved Høgskolen i Finnmark:

- *Sykepleierutdanning*
80% kvote for søkere fra Finnmark, hvorav 10% kvote for samiske søkere. 50% av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål.

Ved Høgskolen i Oslo

- *Journalistutdanning*
Inntil 5 studieplasser for søkere med minoritetsbakgrunn

Ved Høgskolen i Lillehammer

- *Fjernsynsteknikk*
2 studieplasser for samiske søkere

Ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

- *Matteknologi*
Inntil 20% av studieplassene kan avsettes til søkere med bestått tilpassingskurs

Ved Høgskolen i Tromsø

- *Helsefaglige utdanninger*
80% kvote for søkere fra Nordland, Troms og Finnmark, innenfor denne kvoten en kvote på 10% for samiske søkere. 50% av studieplassene innenfor kvoten skal avsettes til søkere med førstegangsvitnemål.

Til § 7-5

Det er fastsatt omregningstabell for søkere med International Baccalaureate og fransk baccalauréat. Tabellene følger som vedlegg til dette rundskrivet.

For omregning av vitnemål fra de nordiske land vises til at det er utarbeidet veiledende tabeller av en arbeidsgruppe under Nordisk Ministerråd. Tabellene er tilgjengelig hos Samordna opptak: http://www.samordnaopptak.no/vurdering/annen_nordisk_utd.html

Til § 7-9

Det gis 2 tilleggspoeng for kvinnelige søkere ved opptak til følgende studier:

- *Ingeniørutdanninger(bachelor)* med unntak av linje for kjemi
- *Landbruksutdanninger*
- *Maritime høgskoleutdanninger*
- *2-årige ingeniørutdanninger*

- *Integrerte masterstudier i Teknologi og ingeniørfag* ved NTNU, med unntak for Kjemi- og bioteknologi og Industriell design
- *Integrerte masterstudier i informatikk* ved Universitetet i Oslo

Det gis 2 tilleggspoeng for mannlige søkere ved opptak til følgende studier:

- *Veterinærutdanning* ved Norges veterinærhøgskole
- *Dyrepleierutdanning* ved Norges veterinærhøgskole

Til § 7-10

§ 4-2 gir institusjonene fullmakt til selv å fastsette krav om inntil 5 års yrkeserfaring for desentralisert og/eller deltids organisert utdanning. Ved utdanninger der det stilles krav om flere års yrkeserfaring, skal alle søkerne i tråd med tidligere bestemmelser, få tilleggspoeng for alder fra og med det året de fyller 24 år. For øvrig gjelder de rangeringsregler som er fastsatt for denne typen studier.

Til § 7-14

Det understrekes at det til studier som har opptaksprøve, og som ikke er listet under, skal opptaksprøven kun brukes som grunnlag for kvalifisering, ikke som grunnlag for rangering.

For opptak til følgende studier foretas rangering av kvalifiserte søkere med grunnlag av en kombinasjon av ordinær rangering etter denne forskriften og tilleggspoeng for bestått opptaksprøve på et vist nivå, etter regler fastsatt av institusjonen:

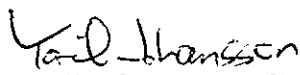
- *Studium* ved Norges idrettshøgskole
- *Fotojournalistutdanning* ved Høgskolen i Oslo
- *Faglærerutdanning i musikk, dans og drama og annen musikkutdanning som er pedagogisk rettet*
- *Musikkstudier* ved Universitetet i Oslo
- *Kulturprosjektledelse og Prosjektledelse for fjernsyn* ved Høgskolen i Lillehammer
- *Lærer- og førskolelærerutdanninger* ved Rudolf Steinerhøyskolen

For opptak til følgende studier foretas rangering av kvalifiserte søkere med grunnlag i opptaksprøver alene, etter regler fastsatt av institusjonen:

- *Arkitektstudiet* ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og Bergen arkitektskole
- *Studier* ved Kunsthøgskolen i Bergen
- *Studier* ved Kunsthøgskolen i Oslo
- *Studier* ved Den norske balletthøyskolen
- *Studier* i utøvende og skapende musikk
- *Medieteknikkutdanning* ved Høgskolen i Lillehammer.
- *Programproduksjonsutdanning* ved Høgskolen i Lillehammer
- *Film- og fjernsynsutdanning* ved Høgskolen i Lillehammer
- *Produktdesignutdanning* ved Høgskolen i Akershus
- *Scenekunstutdanning* ved Høgskolen i Østfold

Vi viser for øvrig til kopi av forskriften som er vedlagt.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Grethe Sofie Bratlie
avdelingsdirektør

Kopi:

Universitets- og høyskolerådet
Nettverk for private høyskoler
Rådet for fylkeskommunale fagskoler
Forum for fagskoler
Lærerorganisasjonene
Forskerforbundet
Justisdepartementet
Statens lånekasse for utdanning
NAV
VOX

Vedlegg 3